

Bydgoszcz, 7 września 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.33.2018.JDa/RK

**Pani
Mariola Kuchcińska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Kolejowa 4
88-420 Rogowo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Kolejowa 4, 88-420 Rogowo (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 23, 24 sierpnia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 455/2018 z dnia 27 lipca 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 5 sierpnia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Marioli Kuchcińskiej - Kierownika GOPS, p. XX - asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania

na podstawie art.190. W Gminie Rogowo ww. zadanie realizuje GOPS na podstawie Uchwały Nr XV/107/2012 Rady Gminy z dnia 27 kwietnia 2012 r.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 28 lutego 2012 r. przyjętego Uchwałą Nr XIII/96/2012 Rady Gminy Rogowo z późniejszymi zmianami. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 15 lipca 2015 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 4/2015, zmienionym Zarządzeniem 1/2017 z dnia 2 stycznia 2017 r. Dokumenty zawierają wszystkie zadania asystenta wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dodatkowo w drugim dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”.

Wójt Gminy Rogowo upoważnieniem z dnia 27 kwietnia 2012 r., upoważnił p. Mariolę Kuchcińską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letnie Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata:

- 2015-2017 przyjęty Uchwałą Nr III/17/2015 Rady Gminy Rogowo z dnia 16 lutego 2015 r.,
- 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr XXIX/183/2018 Rady Gminy Rogowo z dnia 27 marca 2018 r.

Głównym celem bieżącego programu jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Program zawiera diagnozę sytuacji rodzin w gminie Rogowo, analizę SWOT, realne cele szczegółowe z uwzględnieniem obszarów działań, wskaźników, adresatów programu. Monitoring programu odbywa się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy zaangażowanych partnerów.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdania za lata 2016, 2017 zostały przekazane do Rady Gminy Rogowo w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lutego 2016 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 17 lutego 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.,
- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 31 marca 2016 r. do 30 czerwca 2016 r.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 12 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 12 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) 7 rodzin w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd, przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny: p. XXI p. XX posiadają wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast asystent p. XX, ukończyła magisterskie studia na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Przemysłu w zakresie ekonomiki i organizacji przemysłu spożywczego, studium pedagogiczne, studium podyplomowe nauczania początkowego, kursy kwalifikacyjne z oligofrenopedagogiki i surdopedagogiki, poparte bogatym doświadczeniem współpracy z dziećmi.

W związku z powyższym zespół kontrolny ocenił kwalifikacje p. XX jako niepełne. Wskazany asystent wykonywał obowiązki służbowe do dnia 31 grudnia 2016 r.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Rogowo tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Ośrodek w oparciu o ww. ustawę sporządził wewnętrzną „procedurę postępowania pracownika socjalnego i asystenta w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych” wprowadzoną zarządzeniem Nr 16/2014 Kierownika GOPS z dnia 9 grudnia 2014 r., z późniejszymi zmianami.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: plany pracy z rodziną, okresowe oceny sytuacji rodziny, notatki służbowe, aktualizację planu pracy (od 2018 r.), kartę czasu pracy asystenta, ocenę asystenta kończącą współpracę z rodziną.

Nie w każdym przypadku asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest niezgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy zawierały terminy realizacji poszczególnych działań oraz przewidywane ich efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, dokumentowany poprzez sporządzanie notatek służbowych. Od stycznia 2018 r. jest również potwierdzany w karcie czasu pracy asystenta. Minimalny czas trwania monitoringu to 3 miesiące, jest on dostosowany do indywidualnych potrzeb rodziny. Prowadzony jest w formie wizyt w środowisku, kontaktów telefonicznych, wymiany informacji z przedstawicielami instytucji.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się na podstawie konsultacji asystenta z pracownikiem socjalnym, przy okazji sporządzania okresowej lub końcowej oceny sytuacji rodziny. Ostateczną decyzję podejmuje Kierownik Ośrodka. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w planie pracy lub z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników GOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: Policją, Służbą Zdrowia, Oświatą, kuratorami. Mając na uwadze dobro dziecka i całej rodziny, GOPS podejmuje działania interwencyjne i zaradcze.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W okresie objętym kontrolą asystenci współpracowali z rodzinami, w których występowała przemoc. W pracę na rzecz rodziny zaangażowane były również inne służby tj.: pracownik socjalny, policja, kuratorzy, przedstawiciele oświaty oraz służba zdrowia.

Jak dotąd podjęto działania w ramach „Niebieskiej Karty”, w szczególności zwiększono ilość wizyt w środowisku asystenta, pracownika socjalnego, dzielnicowego, zobowiązano członków rodzin do udziału w terapii, podjęcia leczenia, zintensyfikowano ilość spotkań rodzin z pedagogiem i psychologiem szkolnym, informowano o sytuacji rodziny sąd opiekuńczy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie Gminy Rogowo funkcjonują 2 placówki wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. w Grochowiskach Szlacheckich i w Złotnikach. Organem prowadzącym jest Gmina Rogowo. Placówki zostały utworzone na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy z dnia 2 marca 2015 r. przyjmując formę opiekuńczo-specjalistyczną.

Placówki w formie opiekuńczej zapewniają dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Natomiast forma specjalistyczna to w szczególności: organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych, w tym terapii pedagogicznej, psychologicznej i socjoterapii.

Ponadto na terenie Gminy prowadzone są zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży w ramach projektu socjalnego pracowników GOPS pn. „Młodzi Aktywni”. W działania na rzecz dzieci i rodziny zaangażowane są również: Gminny Dom Kultury w Rogowie oraz Gminna Biblioteka.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Rogowo zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (terapeutycznego, psychologicznego, socjalnego, prawnego).

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż pracownicy Ośrodka informowali poszczególne rodziny o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej, jednak bez zainteresowania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 56 670,10 zł,

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 69 193,94 zł,

- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 45 521,23 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Jak dotąd jeden asystent p. XX współpracowała z rodzinami na rzecz odzyskania dzieci. Pozostali asystenci nie mieli możliwości wykazania się pracą w tym obszarze, z uwagi na brak takich rodzin. Asystent utrzymuje bezpośredni i pośredni kontakt z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, jednak jak dotąd nie uczestniczył w opracowaniu planu pracy z rodziną skoordynowanego z planem pomocy dziecku.

Asystent rodziny uczestniczy w Zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 13 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 25 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 28 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 30 stycznia 2018 r.,
- e) za I półrocze 2018 r. w dniu 31 lipca 2018 r.,

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Mariola Kuchcińska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.
2. Opracowywać plan pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, bądź wychowawcą instytucjonalnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej zgodnie z art.15 ust.1

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **19/2018** w dniach 23, 24 sierpnia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)